

**Профессор Батырханов Шайхслам Килибайұлының
75-жылдығына орай «Балалар пульмонологиясы: кеше, бүгін, ертең»
атты халықаралық қатысумен республикалық ғылыми-тәжірибелік
конференцияның қорытындысы бойынша
Қарар ЖОБАСЫ
Алматы қаласы, 16 мамыр 2025жыл**

Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Өзбекстанның жетекші педиатр ғалымдары, сондай-ақ тәжірибелік денсаулық сақтау өкілдері 2025 жылғы 16 мамырда Алматы қаласында ШЖҚ МКК №2 Қалалық клиникалық балалар ауруханасы базасында өткен "Балалар пульмонологиясы: кеше, бүгін, ертең" республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясына қатысты.

Конференцияға қатысушылар балалар пульмонологиясының және онымен байланысты пәндердің өзекті мәселелерін талқылап, пульмонологтардың, аллергологтармен, кардиологтармен, неонатологтармен, инфекционистермен, оториноларингологтармен және алғашқы медициналық көмек мамандарымен тығыз қарым-қатынасын қоса алғанда, балалардағы тыныс алу ауруларының алдын алу, диагностикалау және емдеудегі пәнаралық тәсілдің маңыздылығын атап өтті. Сарапшылардың халықаралық қатысуы аймақтық ынтымақтастық пен тәжірибе алмасудың құндылығын растады.

Конференцияға қатысушылар ТМД елдерінде және алыс шет елдерде балалардың респираторлық ауруларын диагностикалау мен емдеудегі айқын жетістіктері мен соңғы жетістіктерін атап өтіп, әлеуметтік-экономикалық өзгерістерге, өмір сүру деңгейінің төмендеуіне, емдеу құнының ұлғаюына және медициналық мекемелерді техникалық жарақтандырудың жеткіліксіздігіне байланысты балалардың денсаулық жағдайының нашарлауына қатты алаңдаушылық білдірді.

Экономикалық және әлеуметтік қиын жағдай уақытында балаларды амбулаториялық және стационарлық деңгейде инновациялық және жоғары білікті мамандандырылған көмекпен қамтамасыз ету ерекше маңызға ие. Осыған байланысты педиатриялық бейіндегі салалы мамандарды (балалар пульмонологтары, аллергологтар, неонатологтар және т.б.) Жалпы медицина факультеттерінің емес, педиатрия факультеттерінің түлектері арасынан даярлау қажеттігі атап өтілді, бұл көрсетілетін көмектің сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Конференцияға қатысушылар педиатриялық қоғамдастықтың балалар халқына қызмет етуге, салалы мамандарды даярлауды кеңейтуге және педиатриялық мамандықтар бойынша резидентураны дамытуға дайын екендіктерін білдірді.

Конференцияның негізгі қорытындылары мен ұсыныстары:

Әр түрлі жастағы балалардағы пневмонияны диагностикалау мен емдеудің заманауи әдістерін жетілдірудің өзектілігі, жас балалардағы бронхобструктивті синдром және бронх демікпесі, сондай-ақ оларды басқару тәсілдерін оңтайландыру атап өтілді.

Антибиотикке төзімділіктің алдын алу үшін педиатриялық тәжірибеде ұтымды антибиотикалық терапияның маңыздылығы атап өтілді.

Аймақтағы балалар аллергологиясы мен пульмонологиясы қызметін одан әрі дамыту және жетілдіру, сондай-ақ бронх демікпесі бар науқастардың өмір сүру сапасын бағалау қажеттілігі анықталды.

Респираторлық инфекциялардың, соның ішінде РСВ-инфекциясының иммунопрофилактикасының маңыздылығы және бронх-өкпе аурулары бар балаларда қалып қалған вакцинацияны толықтыру қажеттілігі атап өтілді.

Балалардағы өкпенің орфанды аурулары мәселесінің өзектілігі және хабардарлықты арттыру және оларды диагностикалау мен емдеу стратегияларын әзірлеу қажеттілігі атап өтілді.

Нәрестелердегі жасанды вентиляцияға байланысты пневмонияның этиопатогенетикалық және клиникалық ерекшеліктері және олардың алдын алу және емдеу шараларын әзірлеу қажеттілігі талқыланды.

Балалардағы жедел респираторлық вирустық инфекцияларды, респираторлық-синтетикалық инфекцияны, жедел бронхиолитті және созылмалы облитерациялық бронхиолиттерді диагностикалау және емдеу мәселелері қозғалды.

Төменгі тыныс жолдарының ауруларының дамуындағы жоғарғы тыныс жолдарының патологиясының рөлі және педиатриялық тәжірибеде ЛОР аурулары үшін бағытты антибиотикалық терапияны қолданудың орындылығы, сондай-ақ балалардағы тонзиллофарингитті диагностикалау және емдеу ерекшеліктері атап өтілді.

Бронх демікпесі бар балалардағы жүрек-қантамыр жүйесінің функционалдық резервтерін және тәуліктік белсенділікті бағалаудың маңыздылығы, сондай-ақ кардиохирургиялық операциялардан кейін өкпе гипертензиясы бар науқас балаларды оңалту мәселелері талқыланды.

Респираторлық патологиясы бар шала туылған балаларды абилитациялау және жиі ауыратын балаларды Алғашқы медициналық-санитарлық көмек деңгейінде басқару тәсілдерін жетілдіру қажеттілігі атап өтілді.

Рентгенологиялық зерттеулердің мүмкіндіктерін кеңейту қажеттілігі атап өтілді (негізінен кеуде қуысының Р-графикасы, КТ және МРТ-ны ерекше жағдайларда қолдануды шектей отырып) және мүмкіндігінше пульмонологиялық бейіндегі стационарларда бронхологиялық эндоскопиялық кабинеттер құру.

Ұсыныстар мен тәжірибелік қадамдар:

1. Бірлескен семинарлар, конференциялар өткізу және клиникалық хаттамаларды әзірлеу арқылы балалардың респираторлық патологиясы мәселелерімен айналысатын әртүрлі бейіндегі мамандар арасындағы пәнаралық өзара әрекеттерді жиі ұйымдастыру.
2. Балалардағы пневмонияны, бронх демікпесін және басқа респираторлық ауруларды диагностикалау және емдеу, соның ішінде этиологияны, патогенезді және әртүрлі емдік тәсілдердің тиімділігін зерттеу бойынша зерттеулерді жалғастыру.
3. Қазіргі ғылыми деректер мен клиникалық тәжірибелерді ескере отырып, балалардағы негізгі респираторлық ауруларды диагностикалау мен емдеудің қолда бар өңірлік стандарттары мен хаттамаларын әзірлеу және жаңарту.
4. Балалардағы ең көп таралған респираторлық ауруларды ерте диагностикалау, алдын алу және басқару мәселелері бойынша алғашқы медициналық көмек дәрігерлеріне арналған білім беру бағдарламаларын күшейту. Оларды «Медицина» мамандығы бойынша бакалавриаттың білім беру бағдарламасына енгізу.
5. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) жобасын іске асыру мақсатында және ҚР ДСМ 17.01.2025 ж. №021-25 бұйрығына сәйкес «Микробқа қарсы препараттарға төзімділік» және «Бірыңғай денсаулық» білім беру курстарын енгізу бойынша балалар пульмонологиясында ұтымды антибиотикалық терапия мен антибиотикке төзімділіктің алдын алудың негізгі қағидаттарын әзірлеу.
6. Балалардағы өкпенің орфандық аурулары туралы медицина қызметкерлерінің хабардарлығын арттыру және осы патологиясы бар пациенттерді жүргізу жолдарын жетілдіру.
7. Балаларда, оның ішінде қауіп топтары арасында респираторлық инфекциялардың иммунопрофилактикасы бағдарламаларын дамыту және қазіргі заманғы вакциналардың қолжетімділігін қамтамасыз ету.
8. Респираторлық патологиясы бар балаларды, соның ішінде шала туылған нәрестелерді және кардиохирургиялық араласудан кейінгі пациенттерді абилитациялау және оңалту мәселелеріне ерекше назар аудару.

9. Жоғарғы тыныс жолдарының патологиясының төменгі тыныс жолдарының ауруларының дамуына әсерін зерттеуді жалғастыру және оларды емдеудің кешенді тәсілдерін әзірлеу.
10. Клиникалық практикаға бронх-өкпе аурулары бар балалардағы тыныс алу және жүрек-тамыр жүйелерінің функционалдық жағдайын бағалаудың заманауи әдістерін енгізу.
11. Созылмалы респираторлық аурулары бар балалардың өмір сүру сапасын бағалау бойынша зерттеулер жүргізуге және оны жақсарту жөніндегі шараларды әзірлеуге жәрдемдесу.
12. Тәжірибе алмасу және алдыңғы қатардағы технологияларды енгізу үшін балалар пульмонологиясы саласындағы халықаралық ынтымақтастықты кеңейту.
13. Тек педиатрия факультеттерінің түлектері арасынан педиатриялық бейіндегі салалы мамандарды даярлау туралы мәселені қарастыру және осы мамандықтар бойынша резидентура бағдарламаларын кеңейту.
14. Мүмкіндігінше пульмонологиялық бейіндегі стационарларды бронхологиялық эндоскопиялық кабинеттермен қамтамасыз ету.
15. КТ және МРТ қолдануды ерекше жағдайлармен шектеу арқылы диагностикада кеуде қуысының рентгенографиясын қолдануды кеңейту.

Ризашылық білдіру:

Конференцияға қатысушылар модераторларға, баяндамашыларға, ұйымдастыру комитетіне және «Балалар пульмонологиясы: кеше, бүгін, ертең» атты конференциясының сәтті өтуіне ықпал еткен барлық қатысушыларға шын жүректен алғыстарын білдіреді.

2025 жылғы "16" мамырда қабылданды
Алматы қ., Қазақстан

ПРОЕКТ резолюции

по итогам Республиканской научно-практической конференции
с международным участием «Детская пульмонология: вчера, сегодня, завтра»,
посвященной 75-летию профессора Батырханова Шайхслама Килибаевича
г. Алматы, 16 мая 2025 г.

Ведущие ученые-педиатры из Казахстана, Кыргызстана, России и Узбекистана, а также представители практического здравоохранения приняли участие в Республиканской научно-практической конференции «Детская пульмонология: вчера, сегодня, завтра», состоявшейся 16 мая 2025 года в городе Алматы на базе ГКП на ПХВ Городской детской клинической больницы №2.

Участники конференции обсудили актуальные вопросы детской пульмонологии и смежных дисциплин, подчеркнув важность междисциплинарного подхода в профилактике, диагностике и лечении респираторных заболеваний у детей, включая тесное взаимодействие пульмонологов с аллергологами, кардиологами, неонатологами, инфекционистами, оториноларингологами и специалистами первичного звена здравоохранения. Международное участие экспертов подтвердило ценность регионального сотрудничества и обмена опытом.

Отмечая очевидные успехи и последние достижения в диагностике и лечении детских респираторных заболеваний в странах СНГ и дальнего зарубежья, участники конференции выразили глубокую озабоченность наметившимся ухудшением состояния здоровья детей, связанным с социально-экономическими преобразованиями, снижением уровня жизни, увеличением стоимости лечения и недостаточным техническим оснащением медицинских учреждений.

В условиях сложной экономической и социальной ситуации особое значение приобретает обеспечение детского населения инновационной и высококвалифицированной специализированной помощью на амбулаторном и стационарном уровнях. В связи с этим была подчеркнута необходимость подготовки узких специалистов педиатрического профиля (детских пульмонологов, аллергологов, неонатологов и др.) из числа выпускников педиатрических факультетов, а не факультетов общей медицины, что позволит повысить качество оказываемой помощи. Участники конференции выразили готовность педиатрического сообщества служить детскому населению, расширять подготовку узких специалистов и развивать резидентуру по педиатрическим специальностям.

Основные выводы и предложения конференции:

Подчеркнута актуальность совершенствования современных методов диагностики и терапии пневмонии у детей различных возрастных групп, бронхообструктивного синдрома и бронхиальной астмы у детей раннего возраста, а также оптимизации подходов к их ведению.

Отмечена важность рациональной антибиотикотерапии в педиатрической практике для предотвращения антибиотикорезистентности.

Выявлена необходимость дальнейшего развития и совершенствования службы детской аллергологии и пульмонологии в регионе, а также оценки качества жизни пациентов с бронхиальной астмой.

Подчеркнута значимость иммунопрофилактики респираторных инфекций, включая РСВ-инфекцию, и необходимость проведения догоняющей вакцинации у детей с бронхолегочными заболеваниями.

Отмечена актуальность проблемы орфанных заболеваний легких у детей и необходимость повышения осведомленности и разработки стратегий их диагностики и лечения.

Обсуждены этиопатогенетические и клинические особенности вентилятор-ассоциированных пневмоний у новорожденных и необходимость разработки мер по их профилактике и лечению.

Затронуты вопросы диагностики и лечения острых респираторных вирусных инфекций, респираторно-синтициальной инфекции, острого бронхоолита и хронических облитерирующих бронхоолитов у детей.

Подчеркнута роль патологии верхних дыхательных путей в развитии заболеваний нижних дыхательных путей и целесообразность применения топической антибактериальной терапии при ЛОР-заболеваниях в педиатрической практике, а также особенности диагностики и лечения тонзиллофарингитов у детей.

Обсуждена важность оценки функциональных резервов сердечно-сосудистой системы и циркадной активности у детей с бронхиальной астмой, а также вопросы реабилитации больных детей с легочной гипертензией после кардиохирургических операций.

Отмечена необходимость совершенствования подходов к реабилитации недоношенных детей с респираторной патологией и ведению часто болеющих детей на уровне первичной медико-санитарной помощи.

Подчеркнута необходимость расширения возможностей рентгенологических обследований (преимущественно Р-графии грудной клетки, с ограничением

использования КТ и МРТ исключительными случаями) и, по возможности, создания бронхологических эндоскопических кабинетов в стационарах пульмонологического профиля.

Рекомендации и практические шаги:

1. Активизировать междисциплинарное взаимодействие между специалистами различного профиля, занимающимися проблемами детской респираторной патологии, путем проведения совместных семинаров, конференций и разработки клинических протоколов.
2. Продолжить исследования в области диагностики и лечения пневмонии, бронхиальной астмы и других респираторных заболеваний у детей, включая изучение этиологии, патогенеза и эффективности различных терапевтических подходов.
3. Разработать и обновить имеющиеся региональные стандарты и протоколы диагностики и лечения основных респираторных заболеваний у детей с учетом современных научных данных и клинической практики.
4. Усилить образовательные программы для врачей первичного звена здравоохранения по вопросам ранней диагностики, профилактики и ведения наиболее распространенных респираторных заболеваний у детей. Включить их в образовательную программу бакалавриата по специальности «Медицина».
5. В целях реализации проекта Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ), и согласно приказу МЗ РК №021-25 от 17.01.2025 г. по внедрению образовательных курсов «Устойчивость к противомикробным препаратам» и «Единое здоровье» разработать основные принципы рациональной антибиотикотерапии и профилактики антибиотикорезистентности в детской пульмонологии.
6. Повысить осведомленность медицинских работников об орфанных заболеваниях легких у детей и совершенствовать маршрутизацию пациентов с данной патологией.
7. Развивать программы иммунопрофилактики респираторных инфекций у детей, в том числе среди групп риска, и обеспечить доступность современных вакцин.
8. Уделить особое внимание вопросам абилитации и реабилитации детей с респираторной патологией, включая недоношенных детей и пациентов после кардиохирургических вмешательств.
9. Продолжить изучение влияния патологии верхних дыхательных путей на развитие заболеваний нижних дыхательных путей и разрабатывать комплексные подходы к их лечению.
10. Внедрить в клиническую практику современные методы оценки функционального состояния респираторной и сердечно-сосудистой систем у детей с бронхолегочными заболеваниями.
11. Содействовать проведению исследований по оценке качества жизни детей с хроническими респираторными заболеваниями и разработке мер по его улучшению.
12. Расширять международное сотрудничество в области детской пульмонологии для обмена опытом и внедрения передовых технологий.
13. Рассмотреть вопрос о подготовке узких специалистов педиатрического профиля исключительно из числа выпускников педиатрических факультетов и расширить программы резидентуры по данным специальностям.
14. По возможности обеспечить стационары пульмонологического профиля бронхологическими эндоскопическими кабинетами.
15. Расширить использование рентгенографии грудной клетки в диагностике, ограничив применение КТ и МРТ исключительными случаями.

Выражение признательности:

Участники конференции выражают искреннюю благодарность модераторам, докладчикам, организационному комитету и всем участникам, кто способствовал успешному проведению конференции «Детская пульмонология: вчера, сегодня, завтра».

Принято «16» мая 2025 года

г. Алматы, Казахстан